herpy

FROSKER

Giant Monkey Frog

Phyllomedusa bicolor

Phyllomedusa bicolor er en av verdens største trefrosker: en rolig, voksbelagt klatrer fra Amazonas som går sakte på greiner i stedet for å hoppe. Den er nattaktiv, lever av insekter og krever et høyt, luftig terrarium med moderat fuktighet, ikke den våte regnskogluften som de fleste andre trefrosker får.

Familie: Phyllomedusidae **Mild hudgift**

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**9-12 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift	**Mild** Vask hendene etter kontakt, og hold fingrene unna øyne og munn
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-27 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
Vann	**Vannskål** dybde 2-4 cm
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetroll i vann**
Egglegging	**På blader over vann**
Egg per legging	**600**
Klekking	**7-14 dager** ved 24 °C
Larvetid	**80-100 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Ingen**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Phyllomedusa bicolor er en kraftig, limegrønn trefrosk med hvit til kremgul buk. Lepper, bryst og forben har få hvite flekker med mørk kant, og flekkene blir tettere på flankene og baklårene. Fingrene er gjennomsiktig brune med store, grønne heftskiver, og bak hvert øye sitter en tydelig kjertelvall. Iris er mørkegrå. Hunnene blir 11-12 cm og hannene 9-10 cm fra snute til kloakk, og hunnene er tyngre og rundere. Enkelte bestander blir opptil 15 cm.

Frosken går i stedet for å hoppe. Den klatrer langsomt og forsiktig, hånd over hånd, og kan sitte urørlig på en gren eller oppå et blad, også på dagtid. Huden er dekket av et tynt lag voksaktige lipider, som den selv smører ut med bakbena, og som beskytter mot uttørking og sterkt lys. Det er derfor arten tåler langt mer sol og tørre perioder enn andre trefrosker.

Huden inneholder dessuten bioaktive peptider, blant annet opioide stoffer som dermorfin og deltorfiner, som er et kjemisk forsvar. Sekretet brukes i visse ritualer i Amazonas og kan gi kraftige kroppslige reaksjoner når det kommer inn i blodet, for eksempel gjennom brannsår. Ved normal omgang med dyret er skader ikke dokumentert, men man bør unngå å håndtere frosken, og hendene vaskes etterpå. Giften stammer fra froskens egne kjertler og ikke fra føden, og det er ikke dokumentert om dyr i fangenskap har et svakere sekret.

Arten ble beskrevet i 1772 av Pieter Boddaert som *Rana bicolor*. Den hørte lenge til familien Hylidae og regnes nå til Phyllomedusidae. Det finnes ingen kjente fargevarianter, men mengden flekker varierer fra dyr til dyr. Hannene får brunstvorter i yngletiden. Arten blir minst 10 år og trolig 15 år eller mer.

Utbredelse og leveområde

Phyllomedusa bicolor lever i Amazonasbassenget og de omkringliggende lavlandene: i det nordlige og vestlige Brasil, det sørøstlige Colombia (Amazonas), det nordlige Bolivia, det sørlige og østlige Peru og deler av Venezuela. Den finnes også i Guyana, Surinam og Fransk Guyana, og det finnes en isolert bestand i cerrado i delstaten Maranhão i det østlige Brasil.

Utbredelsen er stor og sammenhengende, og arten er vanlig innenfor sitt område.

> **Naturlig utbredelse:** Brasil, Colombia, Bolivia, Peru, Venezuela, Guyana, Surinam og Fransk Guyana.

LEVEOMRÅDE

Frosken lever i det øvre og midtre laget av regnskogen og i galleriskog langs vassdrag, der den sitter på blader, bark og greiner i alle høyder. Den holder til nær vassdrag, dammer og annet stillestående vann, fordi eggene må legges over vannet. I motsetning til mange andre trefrosker sitter den ofte åpent og høyt oppe, der det er sol og mye luftbevegelse.

Klimaet er varmt og fuktig med en tydelig regntid, og yngelen topper seg i regntiden. Hannene kaller fra trærne, særlig i forbindelse med kraftige regnskyll og trykkskifter. Døgnet er varmt om dagen og litt kjøligere om natten. Nettopp skiftet mellom en tørr periode og en plutselig regntid er det som får froskene til å yngle i fangenskap.

Stell

TERRARIET

Frosken bruker høyden og skal ha et høyt, godt ventilert terrarium. Til to voksne dyr, en hann og en hunn, er 45 × 45 × 60 cm (lengde × bredde × høyde) minimum, og høyere er bedre. Hver ekstra voksne frosk krever 40-75 liter mer, og en gruppe på fem voksne skal ha minst 90 × 45 × 90 cm, ofte i et spesialbygd terrarium. Nett eller store ventilasjonsflater i sidene og toppen er viktig, fordi stillestående luft er en risiko for en frosk som i naturen sitter høyt i kronene. Ungdyr under 4-5 cm skal derimot ha et mindre terrarium med begrenset ventilasjon, fordi de tåler tørke dårligere enn de voksne.

Innred med mange vannrette og skrå grener i forskjellige høyder, slik at frosken kan klatre, og med brede, sterke blader, for eksempel pothos, philodendron eller heliconia, som den kan sitte på. Grenene skal være tykke nok til at frosken kan gripe dem sikkert. Som bunn fungerer en bioaktiv oppbygning: drenslag av leirkuler, en barriere, en fuktholdende jordblanding, et lag sphagnum og løvlag øverst, med spretthaler og skrukketroll som ryddemannskap. Til ungdyr og karantene kan fuktig kjøkkenrull brukes. Rengjør med varmt vann og uten rengjøringsmiddel.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Karantene og hygiene

TEMPERATUR

Om dagen skal det være 22-27 °C i terrariet, og rundt 24 °C er ideelt. Om natten kan temperaturen falle til 18-22 °C, og et fall på noen grader er bra. Et lite varmt sted på en gren kan gjerne nå rundt 29 °C, men temperaturen må ikke komme over 30 °C, for varme er farlig for arten. Mål med et digitalt termometer i flere høyder samt et infrarødt termometer ved det varmeste stedet.

Varme er den største risikoen. Plasser ikke terrariet i sol bak glass, der temperaturen stiger raskt. De fleste stuer krever bare ekstra varme i vinterhalvåret, for eksempel fra en varmepære eller en varmematte, styrt av en termostat og alltid utenfor rekkevidde, slik at frosken ikke kan brenne seg. Vinterhvile er ikke dokumentert som nødvendig, men en kjølig, tørrere periode med kortere dager brukes for å stimulere yngel (se Avl).

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være moderat og ikke tropisk våt. Voksne dyr trives ved 50-60 %, og 40-70 % tåles. Under 40 % er det risiko for uttørking, og over 70 % over lengre tid kan gi luftveisinfeksjoner. Ungdyr trenger høyere fuktighet og et lukket terrarium, og de bør holdes ved 70 % eller mer til de er omkring 4-5 cm.

Sprøyt lett om kvelden med lunkent vann, slik at fuktigheten stiger til 60-70 %, og la terrariet tørke opp i løpet av dagen. Det må ikke stå vann på bladene hele dagen. Et regnanlegg eller en forstøver kan settes til å gå om natten. Mange dyr liker ikke direkte sprøyting, så treff bladene og veggene mer enn frosken. Hold øye med et hygrometer, og sørg for at luften alltid beveger seg.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

Sett en stor, men lav vannskål på bunnen, slik at frosken kan legge seg og suge til seg vann. Vanndybden skal være 2-4 cm og aldri så dyp at en liten frosk ikke kan sitte med hode og overkropp over vann. Arten er ikke en god svømmer, og skålen må ha en enkel rampe ut, for eksempel steiner eller en gren. Skift vannet hver dag.

Amfibier tar opp vann og stoffer gjennom huden. Bruk derfor regnvann, osmosevann tilsatt mineraler eller avklort springvann, og unngå såpe, rengjøringsmidler og kjemikalier på hender og redskaper. Til yngel må det være en dypere vanndel eller et akvarium under greinene der eggene legges (se Avl).

LYS OG UVB

Plantene og dagsrytmen er det viktigste. Bruk et LED-lys eller et rør som egner seg for planter, 12 timer om dagen og mørke om natten. Frosken er nattaktiv, men sitter ofte åpent om dagen og tåler lys langt bedre enn andre trefrosker.

Det finnes ingen dokumentasjon på at *P. bicolor* trenger UVB, men svakt UVB i den ene enden av terrariet gir sannsynligvis ingen skade, fordi arten sitter åpent i naturen. Bruk i så fall en lav dose, og tilby alltid skygge og blader å gjemme seg bak. Varme spotlamper må brukes med forsiktighet, fordi de både hever temperaturen og tørker ut luften.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Frosken er en nattaktiv jeger som ligger på lur og tar levende insekter som beveger seg. Voksne dyr får sirisser av passende størrelse (3-5 uker gamle), dubia-kakerlakker, silkeormer, hornormer og voksmøllarver. Til nyforvandlede unger passer *Drosophila hydei* eller bananfluer og 3-4 mm sirisser. Insektene må være mindre enn avstanden mellom froskens øyne, og for store byttedyr kan gi kloakkprolaps.

Gi voksne dyr mat 2-3 ganger i uken og unger oftere, annenhver dag. Insektene drysses vekselvis med kalk med D3-vitamin og et multivitamin, og fôrdyrene fôres godt opp på forhånd. Frosken kan etter hvert lære å ta mat fra en pinsett. Store voksne tar små nakne museunger, men de er unødvendige og bør høyst gis sjelden.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

P. bicolor er en rolig frosk som kan sitte stille i timevis, og den blir sjelden stresset av dagslys. Den bør likevel ikke håndteres mer enn nødvendig: huden er tynn og gjennomtrengelig, og hudsekretet er bioaktivt, så hendene vaskes etterpå. Skal frosken flyttes, gå fra siden med en fuktet, ren hånd eller et plastbeger.

Arten kan holdes parvis eller i en liten gruppe med flere hunner, så lenge terrariet er stort nok. Hanner må ikke gå sammen, fordi de kjemper om territorium og hunner. Det eneste unntaket er ved et forsøk på å få dem til å yngle, der man må følge med på skader. Hannene kaller høyt, særlig i forbindelse med trykkskifter og regn.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene er vanskelige å skille som unge. Det tar typisk 12-18 måneder før forskjellene er tydelige. Hunnene er større og rundere, opptil 11-12 cm, mens hannene blir 9-10 cm. Hannene får brunstknuter i yngletiden og kaller høyt. Alder ved kjønnsmodning er ikke dokumentert. Siden kjønnet er vanskelig å avgjøre, bør du skaffe flere dyr hvis du vil ha et par.

PARRING

Arten yngler bare i fangenskap hvis det skapes en tydelig årsrytme. Gi en tørr periode på omtrent en til to måneder med mindre sprøyting, litt kjøligere netter og færre fôringer, og følg den av en plutselig, kraftig regntid: massiv sprøyting, regnanlegg og mer fuktighet i flere uker. Hanner som er klare, sitter åpent og kaller høyt. Hannen går ned til hunnen og klatrer opp på ryggen hennes i amplexus. Hanner kjemper om hunnen med hodet og bakbena, så følg med på skader.

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger eggene i en gelémasse i et rede av sammenfoldede blader over vannet, i naturen omkring 70 cm oppe og i terrariet ofte omkring 30 cm. Det blir omkring 600 klare egg per legging. Hannen hjelper til med å samle bladene. Det er ingen dokumentert pleie av eggene utover dette.

Sørg for store, sterke blader over en vanndel eller et akvarium med lav vannstand. Når eggene klekkes, faller rumpetrollene i vannet. Rumpetrollene er frittsvømmende og må ha en tilstrekkelig stor, filtrert vanndel eller et eget akvarium (for eksempel 40-75 liter til opptil 30 rumpetroll). Hold vannet på omtrent 24 °C, skift 25-30 % ukentlig og mer hos store rumpetroll. Fôr med algetabletter, fiskeflak og blader, for eksempel løvetannblader.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

METAMORFOSE

Eggene klekkes etter cirka 7-14 dager, avhengig av temperaturen. Tas bladet med eggene ut, legges det i en lukket boks over litt vann ved rundt 24 °C, slik at eggene ikke ligger helt under vann. Rumpetrollene gjennomgår metamorfose etter cirka 80-100 dager.

Når forbena kommer, skal rumpetrollene flyttes til grunt vann, 1-2 cm, med et skrått blad eller en gren, slik at de kan komme opp på land. Når halen er tatt opp, flyttes ungene til et lite, fuktig terrarium med kjøkkenrull eller sphagnum.

OPPDRETT AV UNGER

De nyforvandlede ungene er små og følsomme. Hold dem i en liten, fuktig beholder med kjøkkenpapir eller sphagnum, skjulesteder og små greiner, og sprøyt daglig. Gi 2-3 bananfluer eller *Drosophila hydei* ved første måltid, og fôr annenhver dag. Ikke gi for mange fluer på én gang, og tilby først små sirisser (3-4 mm) etter en til to uker, da for store byttedyr kan gi kloakkprolaps.

Ungene bør holdes fuktig og ikke for ventilert til de er 4-5 cm. Deretter flyttes de til et mer ventilert terrarium. Grupper av samme størrelse kan holdes sammen i noen uker.

Helse og vanlige feil

Arten er hardfør når temperatur og fuktighet er riktig. De typiske problemene er:

- For lav fuktighet under 40 %, som gir uttørking, særlig hos ungdyr.
- For høy fuktighet og stillestående luft, som gir luftveisinfeksjoner.
- Temperaturer over 30 °C, som kan være livsfarlige.
- Snuteavskrapninger i for små terrarier eller etter transport. De behandles etter dyrlegens anvisning.
- Kloakkprolaps hos unger som får for store eller for mange fôrdyr.
- Lungeorm (*Rhabdias*) og andre rundormer, som særlig sees hos viltfangede dyr og må behandles av en dyrlege. Ivermektin på huden har vist seg dødelig for beslektede trefrosker, så bruk aldri medisin uten dyrlegens råd.

Viltfangede dyr er ofte stresset og har parasitter. Kjøp oppdrettede dyr hvis det er mulig. Et friskt dyr er fyldig, har klare øyne og et godt grep. Søk dyrlege med erfaring med amfibier hvis frosken går ned i vekt, slutter å spise eller blir slapp.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.